

KS § 138

Dnr 0309/16 - 106

**FRÅGOR KRING 2009 ÅRS RENSKÖTSELKONVENTION (DS
2016:27)**

Kommunstyrelsens beslut

Avge yttrande enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggchef Ingrid Karlsson har lämnat in en tjänsteskrivelse gällande frågor kring 2009 års renskötselkonvention.

Ett förslag till yttrande från Älvsbyns kommun avseende departementspromemorian ”Frågor kring 2009 års renskötselkonvention” finns som bilaga till ärendet.

”Samerna är ett urfolk och rennäringen, som är en traditionell samisk näring, utgör en viktig del av den samiska kulturen. I Sverige och Norge är rennäringen förbehållen den samiska befolkningen. Det gränsöverskridande renbetet har förekommit under mycket lång tid och har stöd i sedvänja. Rättigheterna erkänns av båda staterna och har fått sitt starkaste uttryck i en bilaga till 1751 års gränstraktat mellan Sverige och Danmark-Norge, den s.k. Lappkodicillen. Mera detaljerade regler än de som anges i Lappkodicillen har senare tillkommit genom olika överenskommelser mellan Sverige och Norge. Den senaste ingångna konventionen är 1972 års svensk-norska renbeteskonvention.” (Ur förordet till remissunderlaget) Denna renbeteskonvention har upphört att gälla och det är 1751 års Lappkodicill som är det dokument som idag reglerar renskötelsen mellan Norge och Sverige.

1997 upprättades en kommission, Renbeteskommissionen. Denna tog fram ett betänkande med förslag till en ny Renbeteskonvention. Denna innehöll ett områdesprotokoll i vilket betesområden för den gränsöverskridande renskötelsen angavs. Trots förhandlingar kom man inte överens utan 1972 års Renbeteskonvention upphörde 2005.

Enighet om en ny konvention, Renskötselkonventionen, nåddes 2008 på ministernivå och den undertecknades av de båda ländernas jordbruksministrar. Men för att konventionen ska bli rättsligt bindande krävs ett regeringsbeslut i de båda länderna. En departementspromemoria upprättades därför i Sverige och remitterades till olika instanser. Det inkom en hel del kritik och en samisk arbetsgrupp har senare tagit fram ett eget förslag. En juridisk granskning och

en analys av bland annat kostnader för staten har skett av det samiska förslaget. Även Älvsbyns kommun yttrade sig över den remissen.

I föreliggande remissunderlag finns nu ett reviderat författningsförslag, en ”konventionslag” och en sammanställning av förslag och synpunkter på det tidigare förslaget till renbeteskonvention som var på remiss 2010, samt en konsekvensbeskrivning av nuvarande förslag till författningstext.

I förslaget till konventionslag finns en regel om särskilt skydd för den gränsöverskridande renskötseln mot ingrepp som kan försvåra renskötseln i området. I den mån ingreppet ändå måste ske ska, om renbete på annat sätt inte kan tryggas, ersättning utgå enligt expropriationsregler. Konventionen innebär formellt ett starkare skydd för den gränsöverskridande renskötseln än för annan renskötsel.

Det finns också en regel om ersättning av staten till markägare och innehavare av särskild rätt till renbetesområdet, om deras markanvändning väsentligen försvåras till följd av konventionen. Sedvanerätt och urminnes hävd bedöms enligt utredningen inte påverkas då marken alltjämt kommer att vara tillgänglig för renbete även om ägaren till renarna under koncessionstiden, 30 år med 10 års förlängning om den inte sägs upp, kommer från ett annat land. Konventionen ändrar enligt promemorian inte rättsförhållandet till markägare och innehavare av särskild rätt till renbetesområdet. Den gränsöverskridande renskötseln ska enligt konventionsförslaget bedrivas i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av nationell rätt i det land där renskötseln bedrivs.

Författningsförslaget är stringent hållet till sakfrågan om gränsöverskridande renbete. Den behandlar inte folkrättsliga frågor eller andra frågor kopplade till rennäringen. Det har i den tidigare remissomgången framkommit kritik mot att två stater vill reglera frågor som enbart berör samebyar och beslutat i sådana frågor utan att alla berörda samebyar samtyckt. Eftersom det råder oenighet mellan ländernas näringsföreträdare kan författningen enligt undertecknads bedömning ses som en kompromiss. Den svenska sameby som får lämna ifrån sig nuvarande betesrätt genom konventionen till norska samebyar har så som jag uppfattat remissunderlaget rätt till ersättning enligt expropriationsregler vilket är 125% av förlorat värde under konventionens giltighetstid.

I områdesprotokollet till 2009 års renskötselkonvention framgår vilka områden som berörs. Det bör noteras att områdesprotokollets bestämmelser om markens användning ska beslutas av regeringen och inte gäller som lag. Ett ganska stort område ligger inom Älvsbyns kommun på södra sidan av Piteälven från Holmsel längs vägen till Åträskets sydöstra ände, därifrån i en rät linje till västligaste viken i sjön Manjärv till väg 94 vid Vistheden, vidare väg 94 fram till Piteälven, denna älv västerut mot Holmsel. Men enligt kartan sträcker sig området ända till centrala Älvsbyn i sydväst och mot går i söder mot Visträsk.

Rennäringen är en viktig näring i Älvsbyns kommun och därför är det av vikt att frågan kring gränsöverskridande renbete kan få en långsiktig och tydlig lösning genom en författning som reglerar hur renbetet ska gå till mellan länderna. Undertecknad bedömer att kommunen inte bör ha någon uppfattning i frågan om vilka renar som ska ha tillträde till vilka marker och hur i så

fall olika samebyar ska kompenseras för detta. Den berör två länders samarbete kring samma näring och bör i första hand avgöras av företrädare för den näringen i de båda länderna och inte av kommunen.

Kommunen behöver för att fullgöra sina skyldigheter ha god kännedom om vilka områden som avses och det behöver även tydliggöras om kommunen kan komma att bli ersättningsskyldig vid beslutsfattande i ärenden där den gränsöverskridande rennäringen inom konventionsområdet lider väsentlig skada av sådana beslut.

Förslag till beslut

Avge yttrande enligt bilaga.

Kommunstyrelsen

Miljö- och byggchef Ingrid Karlsson föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på beredningsförslaget vilket kommunstyrelsen bifaller.

Vid protokollet
Lilian Johansson

2016-11-14
Ordförande
Helena Öhlund

Justerare
Anneli Johansson